

Verwarring in adoptie- en namenland

Adoptieouders willen soms dat hun kind een dubbele achternaam krijgt. In sommige landen is dat zelfs gebruikelijk. Maar in Nederland is dat in principe niet mogelijk. Tenzij ...

In internationale adoptiezaken is vaak het internationale namenrecht verweven. Voor Nederland is sinds 1 januari 1990 de internationale Overeenkomst van München over de toepassing van geslachtsnamen van toepassing. Op diezelfde datum werd de Wet conflictenrecht namen geïntroduceerd. Ook deze wet is sinds 1 januari 2012 overgeplaatst naar Boek 10 van het Burgerlijk Wetboek. De regels rond de erkenning van in het buitenland vastgestelde namen zijn nu te vinden in artikel 10:24 van het Burgerlijk Wetboek. In twee belangrijke uitspraken van het Europese Hof van Justitie¹ en één van de Hoge Raad² is meer uitleg gegeven over de erkenning van in het buitenland vastgestelde namen.

Adoptieouders willen soms dat hun kind een dubbele achternaam krijgt zodat misverstanden over de vraag bij wie het kind hoort minder voorkomen. Als bijvoorbeeld een blanke adoptieouder met haar kind van Afrikaanse origine wil reizen en het kind heeft de achternaam van de adoptievader, kan dit tot vragen leiden bij de grenscontrole. Daarom raad ik een ouder die alleen met de kinderen reist, altijd aan om een toestemmingsverklaring van de andere ouder mee te nemen. In de Verenigde Staten is het vaststellen van een dubbele achternaam,

bestaande uit de namen van beide ouders, geen probleem. De Nederlandse wetgeving geeft de ouders een keuze (achternaam van de ene of de andere ouder) maar het vaststellen van een dubbele achternaam is in principe niet mogelijk. Wel worden in het buitenland vastgestelde namen die gekoppeld zijn aan de geboorte van een kind in het buitenland of aan "wijzigingen in de persoonlijke staat" in Nederland geaccepteerd, ook dubbele achternamen. Daarom heeft Yolante Cabau van Kasbergen zo'n mooie dubbele achternaam, omdat zij in Spanje is geboren. In Spanje verkrijgen kinderen bij geboorte een dubbele achternaam die bestaat uit de namen van de ouders.

Nederlandse beginseltoestemming voor één ouder

Met deze regelgeving in gedachten, komen we toe aan de casus. De Brit John Smith ontmoet in Amsterdam de Nederlander Tom Hollander. Zij krijgen een relatie en trouwen met elkaar in 2003. Zij blijven in Amsterdam wonen. Twee jaar later hebben zij een kinderwens en besluiten ze het adoptietraject te volgen. In januari 2006 krijgt John een beginseltoestemming van het ministerie van Justitie om een buitenlands kind te mogen adopteren. Een beginseltoestemming voor beiden kan nog niet

omdat de wet toen nog niet voorzorg in het verlenen van een beginseltoestemming aan een echtpaar van hetzelfde geslacht. Dit is vanaf 1 januari 2009 wel mogelijk. De adoptie door een koppel van hetzelfde geslacht is in veel landen niet toegestaan, maar in de VS is dit wel mogelijk.

In 2012 is er een match gevonden met Anthony, afkomstig uit Californië. Anthony's moeder was en is niet bereid en in staat voor hem te zorgen. De biologische vader van Anthony is onbekend. John en Tom zijn dolgelukkig met de match en reizen af naar Californië. Daar bevestigt de Amerikaanse rechtbank dat de zorg over Anthony wordt overgedragen aan John en Tom en dat zij Anthony mogen meenemen naar Nederland gedurende een proefperiode om te laten zien dat zij goed voor Anthony kunnen zorgen. In april 2012 nemen John en Tom Anthony mee naar Nederland. De Raad voor de Kinderbescherming komt langs en concludeert dat Anthony zich goed ontwikkelt in het gezin van John en Tom.

Amerikaanse adoptie voor twee ouders

In oktober 2012 spreekt de Amerikaanse rechtbank de definitieve adoptie uit en bepaalt dat John en

Tom de adoptieouders zijn van Anthony. Ook wordt de achternaam van Anthony vastgesteld in 'Smith Hollander'.

In Nederland wordt de Amerikaanse adoptie echter niet zonder meer erkend. John en Tom zijn verantwoordig en terecht. Zij hebben alle legale wegen gevolgd om de adoptie mogelijk te maken en dan nog

erkend. Het wordt wel een probleem als een Nederlandse adoptie moet plaatsvinden. In dat geval wordt het Nederlands namenrecht van toepassing en is er alleen een keuze tussen de achternaam Smith of Hollander.

Elegante oplossing

In navolging van een artikel van Ian Curry-Sumner³ heeft de rechtbank

slissing zijn gewone verblijfplaats in Amerika had. Met betrekking tot Tom wordt een adoptie naar Nederlands recht uitgesproken.

Van een Amerikaanse adoptieadvocaat begreep ik dat meerdere ouders momenteel met dit probleem worstelen. De Amsterdamse adoptiebeslissing van 9 april 2014 is inmiddels

Shutterstock © Samuel Borges Photography

moeten zij een volledig nieuwe gerechtelijke procedure doorlopen. De Wet conflictenrecht adoptie is toch juist ingevoerd om deze opeenstapeling van kostbare en tijdrovende procedures te voorkomen?

Waarom wordt de Amerikaanse adoptie niet erkend? Ten eerste niet omdat alleen John de beginseltoestemming heeft gekregen terwijl de Amerikaanse adoptiebeslissing ook betrekking heeft op Tom, die geen beginseltoestemming heeft. Dus hierdoor zijn niet de bepalingen van de Wet opneming buitenlandse kinderen ter adoptie (Wobka) in acht genomen. Ten tweede niet omdat het kind al in Nederland verbleef ten tijde van de Amerikaanse adoptiebeslissing.

Anthony heeft de achternaam 'Smith Hollander' gekregen en John en Tom willen per se dat Anthony deze achternaam behoudt. Dat is geen probleem als de Amerikaanse adoptiebeslissing in Nederland wordt

Amsterdam onlangs voor deze problemen een elegante oplossing gevonden. Omdat aan John een beginseltoestemming is verstrekt, wordt de Amerikaanse adoptie gedeeltelijk, met betrekking tot hem, erkend, inclusief de beslissing van de Amerikaanse rechter dat de achternaam van het kind is vastgesteld als Smith Hollander.

Op John is een derde scenario van toepassing omdat het kind tijdens de zogeheten proefzorgperiode in Nederland verbleef. Gedurende deze proefperiode verblijft het kind met toestemming van de Amerikaanse rechter bij de Nederlandse adoptieouders. Dit betekent dat in het geval de beslissing op een adoptieverzoek negatief uitvalt, het kind terug moet keren naar de VS. De verblijfplaats in Nederland van het kind was dus tijdelijk, tot de Amerikaanse adoptiebeslissing. Hierdoor wordt aan de voorwaarde voldaan dat het kind tijdens de Amerikaanse adoptiebe-

gepubliceerd en te vinden op rechtspraak.nl⁴. Het probleem betreft een overgangperiode, dus ik ga ervan uit dat het blijft bij een tijdelijk dilemma.

1. Zie Garcia Avello HvJ EG 2 oktober 2003 (C-148/02), Grunkin-Paul HvJ EG 14 oktober 2008 (C-353/06)
2. Zie de uitspraak van de Hoge Raad van 26 september 2008, LJN BD5517
3. Zie NIPR 2014, aflevering 1
4. Zaaknummer C/13/544982/FA RK 13-4806

Mr. Vera Kidjan is werkzaam bij Everaert Advocaten in Amsterdam. Heeft u juridische vragen over adoptie, e-mail deze dan naar haar: kidjan@everaert.nl of bel: 020-7523217.